

HARUKI MURAKAMI

Orașul
și zidurile sale
incerte

Traducere din limba japoneză
de Andreea Sion

POLIROM
2024

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI	7
PARTEA A DOUA	123
PARTEA A TREIA.....	375

M-am apucat să verific, una câte una, fișele de împrumut și listele cu publicații consultate, scrise de mână, pe care le aveam într-un maldăr pe birou, încercând să-mi dau seama de pulsul bibliotecii. Dar nu pot spune că cercetarea mea a avut vreun rezultat deosebit și revelator. Cărțile consultate la sală sau împrumutate erau, în cea mai mare parte, bestsellers ale momentului, ghiduri practice ori lecturi ușoare de divertisment. Ocazional se mai împrumutau și romane de Dostoievski, Thomas Pynchon, Thomas Mann, Ango Sakaguchi, Ōgai Mori, Jun'ichirō Tanizaki sau Kenzaburō Ōe.

Deși locuitorii orașului nu puteau fi numiți cititori avizi, printre ei se aflau și unii (probabil o minoritate) care obișnuiau să vină la bibliotecă zilnic, cu o curiozitate intelectuală sănătoasă și pozitivă – niște oameni care chiar erau dedicați lecturii. Asta a fost concluzia la care am ajuns în urma cercetării mele manuale și laborioase. Nu puteam estima dacă media locală depășește sau nu media națională și dacă trebuie să mă bucur sau să mă lamentez. Puteam doar să apreciez starea curentă a lucrurilor de aici. Orașul exista și funcționa (cel puțin pentru moment) ca o entitate independentă de intențiile și dorințele mele.

Când aveam timp, inspectam starea cărților de pe rafturile bibliotecii. Dacă erau volume distruse, le recondiționam. Renunțam la publicațiile cu informații prea vechi sau pe care nu le mai cerea nimeni și le înlocuiam cu altele mai utile. Studiam listele cu noile apariții editoriale și cumpăram ce credeam că ar putea suscita interesul publicului. Bugetul lunar alocat noilor achiziții era mult mai generos decât mă așteptasem (deși nu întotdeauna suficient) și asta nu înceta să mă surprindă.

Toată viața mea lucrasem cu publicații, iar noua ocupație îmi aducea zilnic satisfacții. Aici n-aveam șef și nici nu trebuia să port cravată. N-aveam nici ședințe plicticoase, nici nu trebuia să-mi distrez clienții importanți.

Discutam deschis cu doamna Soeda și cu celelalte angajate part-time despre direcția pe care trebuia s-o urmeze biblioteca. Am înaintat câteva mici propuneri, dar mi-am dat seama că lor nu le plăcea să aibă strategii și reguli noi.

Spuneau mereu că e foarte bine cum e acum, iar utilizatorii nu se plâneau nici ei de nimic, deci n-aveam de ce să schimbăm. Au fost în unanimitate împotriva introducerii internetului. Cum le trasase domnul Koyasu drumul la început, așa voiau să meargă mai departe.

Însă n-au avut nicio opinie sau obiecție legată de intenția mea de a mă ocupa personal de gestionarea și reorganizarea – sau mai bine spus actualizarea – fondului de carte. Aveam să fiu singurul responsabil. Probabil că nu era o activitate care le atrăgea. Uneori bănuiam că le e indiferent cum sunt organizate cărțile pe rafturi și care dintre ele sunt mai des solicitate de vizitatori, deși, în rest, le vedeam că-și fac treaba cu plăcere și entuziasm.

N-aveam ocazia să interacționez direct cu utilizatorii fideli. Nici nu făceam conversație. Era ca și cum eu n-aș fi existat. Oare aflaseră că se schimbase conducerea bibliotecii? Nu-mi dădeam seama.

De când mă instalasem în funcție, nu fusesem prezentat nimănui și nimeni nu venise să stăm de vorbă. În afară de cele câteva angajate, nimeni nu remarcase și nu părea interesat de faptul că apăruse cineva nou în oraș.

Fiind o lume atât de mică, ar fi trebuit să se afle că sunt noul director al bibliotecii în locul lui Koyasu. Veștile circulă repede. Apoi, credeam eu, întotdeauna locuitorii unui oraș mic, unde nu se perindă mulți oameni, manifestă curiozitate față de cineva care se mută acolo, venind tocmai din capitală.

Dar ei nu se comportau așa. Oamenii care veneau la bibliotecă nu păreau uimiți și toți își vedeau de cititul lor, ca de obicei. Când se întâmpla să intru în sala de lectură, nu-mi aruncau nici măcar o privire. Stăteau pe scaunele din lounge, cufundați în ziarele și revistele lor, ori în sala de lectură, frunzărind cărțile proaspăt împrumutate, și n-aveau nicio reacție când treceam pe lângă ei. De parcă s-ar fi vorbit.

Dădeam din umeri, neputând să pricep de ce fac așa. *Chiar* nu observaseră că-i luasem locul lui Koyasu? Sau, dintr-un anumit motiv – pe care nu-l puteam identifica – mă considerau „inexistent“ și hotărâseră cu toții să mă ignore complet?

Nu-mi dădeam seama, oricât mi-aș fi bătut capul. Eram foarte confuz. Dar situația n-avea repercusiuni negative, reale

asupra lucrurilor. Koyasu și Soeda mă sprijineau, iar eu îmi însușeam treptat cunoștințele esențiale despre munca la bibliotecă. Așa că nu mi-am mai făcut griji, spunându-mi că lucrurile vor intra pe făgașul lor la un moment dat. Și domnul Koyasu mă asigurase că aveam să ajung să înțeleg toate astea. *Așa cum se crapă de ziuă și lumina începe să intre pe fereastră.*

Biblioteca se deschidea la ora 9 dimineața și se închidea la 6 seara. Eu veneam la serviciu în fiecare zi la 8 și jumătate și plecam la 6 și jumătate. Descuiatul, dimineața, și încuiatul, seara, cădeau în seama doamnei Soeda. Mi se dăduse și mie un rând de chei, dar n-am prea avut ocazia să le folosesc. Doamna Soeda își făcuse până acum datoria cu mult simț de răspundere și i-am lăsat sarcinile cu care se obișnuise. Când ajungeam eu, dimineața, biblioteca era deja deschisă, iar ea stătea la biroul de la recepție. Când plecam, seara, ea încă mai era la birou.

— Nu trebuie să vă simțiți prost. Asta e munca mea, mi-a spus ea odată, când mă scuzasem că plec înaintea ei.

Privind-o, nu puteam să nu-mi amintesc de Biblioteca din Orașul înconjurat de Zid. Și acolo încuiatul și descuiatul clădirii era treaba „ei“. Purta legătura mare de chei ca pe ceva prețios. Diferența era că, după ce încuia ușa de la intrare, o conduceam pe jos până acasă, seara. Mergeam în tăcere pe drumul de pe malul râului, până la „Sectorul Industrial“.

Dar eu, cel care trăiam acum într-un orășel dintre munți, după ce se închidea biblioteca, mă întorceam acasă, mergând de unul singur pe drumul de pe malul râului. În tăcere, cufundat în gânduri fără țintă. Se auzea șopotul râului, dar nu și foșnetul sălciilor în bătaia vântului și nici cântecul păsărilor de noapte. Domnul Koyasu îmi spusese că „toamna se aud țipetele căprioarelor“, dar încă nu le auzisem. Probabil că prindeau glas mai spre inima toamnei. De fapt, dacă stăteam să mă gândesc, nici nu știam ce sunete scot căprioarele. Chiar așa, cum țipă ele?

Într-o zi, curând după ce mă instalasem în funcție, doamna Soeda mi-a făcut un tur al bibliotecii. Era o clădire destul de mare, cu acoperișul înalt. Pe vremuri, aici fusese o distilerie

de sake. Însă se mutase în alt loc și vechea construcție rămăsese multă vreme dezafectată. Pentru că era o clădire de importanță istorică, nu putea fi demolată. Așa că s-a înființat o fundație care a transformat-o în bibliotecă.

— Îmi închipui că a costat foarte mult, am spus eu.

— Așa este, mi-a răspuns doamna Soeda, dând ușor din cap. Dar terenul și clădirea aparțineau domnului Koyasu și, pentru că le-a donat fundației, s-au scutit niște cheltuieli considerabile.

— Am înțeles, am spus eu.

Acum mă lămurisem: biblioteca era, de fapt, proprietatea domnului Koyasu și el o administrase până acum.

Partea din spate a clădirii, care nu era utilizată ca bibliotecă, avea o împărțire a spațiului mai complicată și nu mi-am putut face o imagine clară la prima vedere. Avea un coridor întunecos și întortocheat, o diferență de nivel, o grădiniță interioară mică cât un cap de pisică și o mulțime de cămăruțe. Există și o debara în care erau îngrămădite tot felul de unelte vechi, cu forme ciudate, cum nu mai văzusem.

În dosul clădirii era o fântână mare și veche, cu un capac gros, peste care era așezat un pietroi („Ca să nu ridice vreun copil capacul și să cadă în ea, fiindcă e foarte adâncă”, mi-a explicat doamna Soeda). Într-un colț al grădinii din spate era și un Jizō¹ din piatră, cu chip blajin.

— Clădirea a fost renovată ca să poată fi folosită ca bibliotecă, dar existând și problema bugetului, s-a intervenit doar parțial. De aceea, spațiile care nu sunt utilizate în prezent au rămas cum erau. Bibliotecii i s-a alocat doar o jumătate din întreaga suprafață. Sigur, pentru noi e foarte bine și așa.

Vocea ei era lipsită de orice inflexiune. Nu neutră. Ci mai degrabă părea că se teme să n-o audă cineva. (M-am și întors, fără voia mea, și m-am uitat în jur.) Nu-mi dădeam seama dacă are sentimente pozitive sau negative față de clădire.

La parter se aflau lounge-ul cu reviste, sala de lectură, rafturile cu cărți, depozitul și biroul de lucru. În birou se

1. Zeu budist foarte venerat în Japonia, protector al copiilor și al călătorilor.

făceau diversele fișe și se recondiționau cărțile. În mijlocul încăperii trona un banc de lucru imens (care servise probabil la ceva anume în distileria de sake de pe vremuri), pe care erau împrăștiate diferitele ustensile de legătorie și toate mărunțișurile necesare într-un birou.

Sala de lectură unde stăteau vizitatorii bibliotecii avea tavanul înalt și boltit, cu câteva luminoare, dar în restul încăperilor nu prea erau ferestre și aerul era peste tot rece și umed. Poate că, pe vremuri, fuseseră camere de depozitare a materiei prime.

La etaj, unde accesul general era interzis, era biroul directorului, foarte confortabil (acolo petreceam eu cea mai mare parte a timpului), un salon cu draperii groase, prin care abia pătrundea puțină lumină, și camera angajaților. Salonul avea o canapea solidă, din material textil, și un set de fotolii, dar, în realitate, încăperea nu era folosită niciodată. „Dacă vreți, puteți să vă întindeți pe canapea ca să trageți un pui de somn la prânz“, mă îmbiase doamna Soeda. Dar acolo era un iz puternic de praf și aerul părea uitat din altă epocă. Iar combinația de culori a draperiilor și a setului de mobilier era foarte neinspirată. Parcă erau îmbibate cu secretele unor evenimente inadecvate din trecut. Chiar să mă fi pălit un somn cumplit, nu mi-ar fi venit să-mi fac siesta acolo.

Sala angajaților era ultima, în capătul holului de la etaj. I se spunea „camera de odihnă“. Avea dulăpioare individuale, o chicinetă și o masă cu scaune, la care se putea mânca. Nu era interzis accesul bărbaților, dar, în realitate, era folosită numai de femei. Acolo se schimbau ele, după un paravan, acolo-și împărtășeau ultimele bârfe, acolo împărțeau gustările aduse la pachet și-și beau ceaiul sau cafeaua. Uneori râsetele lor răsunau până la mine în birou.

„Camera de odihnă“ era sanctuarul lor și, dacă n-aveam o problemă importantă, nu mergeam până la ele, în capătul coridorului. Nu știam ce fel de conversații poartă acolo. Probabil că și persoana mea se număra printre subiectele discutate (inocent).

Așa se scurgeau zilele mele la bibliotecă. De chestiunile practice cotidiene se ocupa echipa feminină, condusă de doamna

Soeda, iar ceea ce trebuia să rezolv eu, în calitate de director, nu era foarte greu. Luam în evidență ieșirile și intrările cărților, verificam veniturile și cheltuielile, luam decizii mărunte.

Așa cum îmi spusese și Koyasu, deși biblioteca era, la suprafață, „a orașului Z***“, oficialitățile nu se amestecau deloc în administrarea ei. Extrem de rar se întâmpla să trebuiască să iau legătura cu Primăria. Când sunam să întreb ceva la „Departamentul pentru Educație și Cultură“, reacția funcționarului cu care vorbeam era întotdeauna lipsită de entuziasm, ca să nu spun de o totală indiferență. Orice întrebam, răspunsul era „Faceți cum doriți“. Aveam impresia că cei de la Primărie se străduiesc să n-aibă nimic de-a face cu biblioteca. Nu ne voiau răul, dar nici nu încercau să construiască o relație cordială. Nu înțelegeam de ce.

Însă, până la urmă, situația mă avantaja. Chiar și-n cea mai mărunță localitate de provincie, birocrația e greu de evitat. Ba chiar cu cât e mai mică unitatea administrativă, cu atât se trag sforile mai aprig. Eu mă bucuram că n-am de trecut prin așa ceva.

Așa cum anticipase, domnul Koyasu venea să mă viziteze o dată la câteva zile, însă nu neapărat la aceeași oră. Uneori apărea dimineața devreme, alteori pe seară. Stăteam de vorbă prietenește, dar niciodată nu povestea despre el. Nu aflasem nici măcar unde locuiește și cu ce se ocupă. Mi-am închipuit că nu-i place să intre în chestiuni personale, așa că nici eu nu-l întrebam nimic. Singurele lucruri despre care vorbea, cu vocea lui blândă (și un pic deosebită), erau legate de administrarea concretă a bibliotecii.

Primul lucru când intra în birou era să-și scoată bereta, pe care o netezea cu grijă și o așeza pe un colț al mesei. Întotdeauna în același loc precis. Și cu aceeași orientare. De parcă s-ar fi întâmplat cine știe ce lucru rău dacă ar fi pus-o în altă parte sau dacă ar fi răsucit-o altfel. Nu scotea o vorbă în timpul delicatei operațiuni, pe care o desfășura solemn, cu buzele strânse, într-o tăcere sobră. Când încheia, zâmbetul îi revenea pe chip și mă saluta.

Purta întotdeauna fustă, dar de la brâu în sus avea îmbrăcăminte bărbătească, într-un stil destul de conservator.